

نگاهی گذرا به اقدام‌ها و فعالیت‌هایی که با هدف تکریم زائر در سال ۱۴۰۰ صورت گرفت

تعالی زیارت با تکریم زائر

۲

پاسخگویی شبانه‌روزی

به زائران و مجاوران در ایام نوروز

۲۴ ساعته با «۱۳۸»

چه زائر باشید و چه مجاور، در ایام نوروز به زیارت حرم امام رضا(ع) مشرف می‌شوید. این را هم می‌دانید که هر ساله در این ایام در حرم رضوی برنامه‌های متعددی برگزار می‌شود. آستان‌نیوز نوشته است: در ایام نوروز، سامانه ۱۳۸ مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی به صورت شبانه‌روزی به زائران و مجاوران حرم رضوی خدمت‌رسانی خواهد کرد.

زائران و مجاوران در تمام ساعات شبانه‌روز می‌توانند با تماس با این سامانه پرسش‌های خود را در خصوص خدمات و برنامه‌های آستان قدس رضوی مطرح کنند. همچنین ۷۰۰ خادِمیار علاوه بر پاسخگویی به پرسش‌ها به صورت لحظه‌ای، انتقادات و پیشنهادهای طرح شده در این سامانه را جمع‌آوری خواهند کرد.

غلامرضا صفی‌زاده - عکس رضوی

درباره خدمات منوچهرخان، حاکم دانشمند و هنردوست مشهد در عصر صفوی

هنرمندی که مدافع زائران حرم شد

مشکل روبه‌رو می‌شد و مردم از این نگران بودند که منوچهرخان نتواند از پس دفاع و حفظ امنیت زائران و مجاوران برآید. اما او پس از شنیدن خبر، بلافاصله به دارالحکومه رفت و لباس رزم پوشید، آن گاه به میان زائران و مجاوران حاضر در صحن عتیق آمد و با سخنرانی شورانگیز خود، اطمینان و اعتماد آن‌ها را جلب کرد. حتی گروهی از مشه‌دی‌ها اعلام کردند با سپاه او برای شکست دادن غارتگران همراه می‌شوند.

به این ترتیب، سپاهی متشکل از نیروهای قزلباش حاضر در مشهد و زائران و مجاوران از مشهد خارج شد. ولی‌قلی‌خان شاملو در کتاب «قصص خاقانی» آورده است: «به امداد ائمه معصومین صلوات‌الله علیهم اجمعین شکست بر سپاه مخالف افتاد و جمع کثیری از بهادران و دلاوران سپاه ازبک، طعمه شمشیر الماس نظیر غازیان (جنگاوران) شیرگیر گردیدند و بقیه‌السیف اموال و اسباب را به جا

و با هنرمندی محمدباقر حافظ، تصویرساز برجسته آن دوره، کتاب بسیار مهم «الحشایش» درباره گیاه‌شناسی و جانورشناسی که از روی یک نسخه قدیمی یونانی ترجمه و به مرور زمان تکمیل شده بود، بازآفرینی شد و آن را با تصاویر آموزشی بسیار عالی تزئین کردند. امروزه نسخه اصلی این کتاب بسیار ارزشمند در کاخ‌موزه گلستان نگهداری می‌شود.

■ **مدافع زائران**

اما پس از این مقدمه برگردیم به ماجرای هجوم ازبکان به خراسان و اقدام‌های منوچهرخان در این زمینه. دوران حکومت وی بر مشهد و خراسان همزمان با مرگ شاه‌عباس یکم بود؛ این اتفاق در ۳۰ دی ماه سال ۱۰۰۷ رقم خورد و در پی آن، شورش و هرج و مرج بر بخش‌هایی از ایران حاکم شد. ازبکان که منتظر چنین اتفاقی بودند، دوباره به داخل خراسان

محمدحسین نیکبخت | در زمان‌های قدیم از آنجا که برقراری امنیت در خراسان به ویژه اطراف شهر مشهد موجب آسایش خاطر زائران علی بن موسی‌الرضا(ع) و تسهیل زیارت و سفر آن‌ها می‌شد، مقابل‌ه با مهاجمان و راهزنان به ویژه ازبک‌ها، از مهم‌ترین اقدام‌هایی بود که هر حاکم یا فرمانده نظامی در خراسان انجام می‌داد و با انجام آن‌ها، اعتبار و احترام فراوانی در میان مردم بدست می‌آورد. یکی از افرادی که در این مسیر خدمات شایانی انجام داد، منوچهرخان بیگلربیگی است. البته منوچهرخان صرف نظر از مهارت در امور جنگ و دلاوری در معرکه نبرد، دانشمند و عالمی لایق و شایسته بود و بسیاری او را از نظر توانایی و دانشی که داشت، جمع اضداد می‌دانستند.

■ **ترکیب دانش، هنر و نظامی‌گری**

درباره زندگی منوچهرخان بیگلربیگی پیش از حکومت بر مشهد، اطلاعات دقیقی نداریم. می‌دانیم که پسر یکی از سرداران و غلامان گرجی و مسلمان شاه عباس یکم به نام «قرچغای‌خان» بوده است. منوچهرخان پس از مرگ پدرش و به پاس خدمات او، در حدود سال ۱۰۰۷ خورشیدی به حکومت مشهد منصوب شد. البته طبع هنرمندانه و علاقه‌اش به علوم مختلف، در این انتخاب بی‌تأثیر نبود. از آنجا که فرمانروای صفوی به توسعه معماری مشهد و به ویژه حرم رضوی علاقه نشان می‌داد، حضور منوچهرخان که اهل هنر نیز بود، در گسترش و تکمیل بنای اماکن متبرکه که تأثیر مثبت داشت، به همت او بسیاری از تزئینات ناتمام صحن عتیق تکمیل شد و ارائه خدمات به زائران، ترتیب و نظم خوبی پیدا کرد. افزون بر این‌ها، منوچهرخان به علوم اسلامی هم علاقه و تمایل فراوان داشت. آقابزرگ تهرانی در کتاب «اعلام‌شیهه»، منوچهرخان را در زمره علما و فضلاء قرن یازدهم هجری می‌آورد و می‌نویسد: «منوچهرخان حاکم‌مشهدومتولی آستان قدس از علما و فضلاء بود و از مجلسی‌اول محمدتقی بن مقصودعلی اجازه داشت و این اجازه در سال ۱۰۶۰ق (۱۰۲۸ش) در آخر من لایحضره‌الفقیه به خط مجلسی نوشته شده و او را به عنوان عالم، فاضل و صالح یاد کرده است». منوچهرخان اهتمام فراوانی به حفظ میراث فرهنگی به ویژه کتاب داشت. در دوران او، مرمت کتاب در آستان قدس رونق گرفت. به دستور وی

اولاد

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۲۹۸ |

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی منتشر کرد

«مهدویت و

سیاست‌های فرهنگی

ترویج آن در جمهوری

اسلامی ایران»

۲

بررسی فعالیت‌های مؤسسه جوانان آستان قدس رضوی

در گفت‌وگو با «مجتبی مختاری»

حرکت در مسیر

تربیت‌مدیران آینده‌ساز کشور

حسین هوشیار:

ضعف کارهای استودیویی

به ساختار مداحی آسیب می‌زند

۲

با هدف تحقق میزبانی کریمانه

صفحه‌اختصاصی «فرهنگ میزبانی

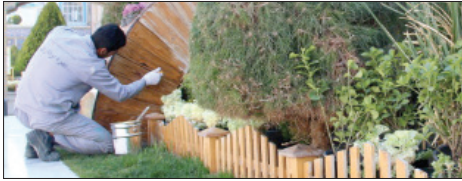
۴

و ادب حضور» رونمایی شد

خبر

حرم رضوی

آماده پذیرایی از زائران نوروزی

حرم مطهر رضوی در آستانه عید نوروز با زیباسازی و بهسازی صحن‌ها و رواق‌ها، رنگ و بوی بهاری به خود گرفته و آماده خدمت‌رسانی به زائرانی است که در سال جدید میهمان آستان نورانی حضرت رضا(ع) خواهند شد. مهندس محمد بیات، مدیر نگهداری و بهره‌برداری سازمان فنی و نگهداری حرم مطهر رضوی گفت: با اقدام‌هایی همچون بهسازی مسیرهای تردد و تشریف، بازپیرایی فضای سبز، رنگ‌آمیزی، تعمیرات مورد نیاز صحن‌ها و رواق‌ها و... تلاش داریم تا حال و هوای بهاری را پیشکش زائران و مجاوران حرم باصفای رضوی کنیم.

وی افزود: زیباسازی و بازپیرایی اماکن متبرکه، گل‌آرایی و فضاسازی در ورودی‌ها و فضای پیرامونی حرم مطهر رضوی از جمله صحن پیامبر اعظم(ص)، صحن غدیر، صحن کوثر، تمامی ورودی‌ها و بست‌ها، باغ رضوان و همچنین افتتاح چهار وضوخانه جدید انجام شده است.

به گفته مهندس بیات ساخت ورودی و خروجی و گیت بازرسی باغ رضوان، بهسازی گیت‌های بازرسی ورودی شیرازی، تسهیل تردد زائران از صحن پیامبر اعظم(ص) به صحن قدس از طریق بازگشایی دو مسیر علاوه بر مسیرهای قبلی، رنگ‌آمیزی تمامی ورودی‌ها و پارکینگ‌ها، سرویس آسانسورها و پله‌های برقی، سرویس کامل پرژکتورها، هواسازها، فن‌کوئل‌ها، تمهیدات لازم برای بهره‌گیری از ۳۹ نمایشگر پهن‌پیکر در حرم و هماهنگی برای ارتقای خدماتی مانند بی‌تی‌اس تقویت‌کننده موبایل و... از دیگر اقدام‌های ویژه استقبال از بهار ۱۴۰۱ است.

نیمکت زنده‌گی

سندرم

قضاوت کردن دیگران!

منوچهرخان در حدود سال ۱۰۰۷ حاکم مشهد شد. البته طبع هنرمندانه و علاقه‌اش به علوم مختلف، در این انتخاب بی‌تأثیر نبود. حضور منوچهرخان که اهل هنر نیز بود، در گسترش و تکمیل بنای اماکن متبرکه که تأثیر مثبت داشت.

نگارنگین

گذاشته و به معاونت یابوهای قرقری به حصار بلخ گمنامی شتافتند». پیروزی منوچهرخان بر مهاجمان ازبک، آن هم در شرایطی که آن‌ها با لشکری ۳۰ هزار نفری قصد اشغال مشهد را داشتند، چنان دشمن را از میدان به در کرد که به قول رضاقلی‌خان هدایت در «روضه‌الصفاء» ظرف چند ماه، امنیت کامل دوباره در خراسان برقرار شد و زائران و مجاوران از بلاي بزرگ هجوم ازبکان و راهزنان نجات پیدا کردند.

ریختند و دست به غارت شهرها و روستاها زدند. این غارتگران به فرماندهی عبدالعزیزخان ازبک، از سرخس عبور کردند و امنیت منطقه را به کلی از بین بردند. خبر این اتفاق توسط باقیمانده کاروان زائران که از سوی ازبکان مورد حمله قرار گرفته بودند به مشهد رسید، آن هم درست هنگامی که منوچهرخان برای زیارت به حرم مطهر مشرف شده بود. ظاهراً این نخستین بار بود که وی در دوران حکومتش با این

بنده خدا، انگ بداخلاقی، بی‌احساسی و بی‌توجهی زدم. در حالی که بی‌خبر بودم تمام رفتارهای مرد از عشق و ناراحتی است. از اینکه همسرش بیمار است. از اینکه دنیا دارد روی سرش خراب می‌شود.

پی‌نوشت

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلّٰهِ يَقْضُ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِینَ همانا داوری و فرمان تنها از آن خداست. حق را از باطل جدا می‌کند و او بهترین جداکننده است.

هم خوش و بیش می‌کنند. توضیحات تقریباً رسای جناب داروساز برشی از زندگیشان را عیان می‌کند. روشن می‌شوم که چرا مرد این قدر آدم دل خسته‌ای است.

از خودم بابت قضاوت بیجا، دلخور و عصبانی‌ام. آن زن و مرد درس قشنگی دادند به من. فردا دیر است دارم از همین حالا سعی می‌کنم فرای دیدنی‌هایم باشم و دیگر در مقام بیننده ناآگاه، نظر و حکمی صادر نکنم. مثل پازل زندگی این زن و مرد را که نمی‌دانستم و فقط بر اساس مشاهدات شروع کردم به قضاوت و توی ذهنم به آقای

به درخت خیابان چهاردهم و سیگار روشن می‌کنند... زن می‌خندد با مخاطبش، مرد سرفه‌اش می‌گیرد... زن از پسرکی که جلو راهشان را گرفته و التماسشان می‌کند آدم‌اس و دستمال جیبی می‌خرد، مرد یقه کاپشنش را می‌دهد بالا... زن دست مردش را می‌گیرد، مرد به نظر می‌رسد که آرام‌تر می‌شود.

عجیب است. بعد از ۱۰دقیقه هم‌مسیری، با هم سر از یک داروخانه درمی‌آوریم. می‌بینم مرد از زن می‌خواهد بیرون بماند و خودش داخل می‌شود. دکتر انگار از اقوام باشد. با

رقیه توسلی | زن می‌ایستد پای بساط دستفروش‌ها و ویتترین مغازه‌ها، مرد بی‌محلی می‌کند... زن با صدایی هیجان‌زده از خواهرش می‌گوید که برنامه ریختند امسال بروند شیرازگردی، مرد دوباری لگد می‌پراند به سنگ و قوطی توی پیاده‌رو... زن می‌ایستد تا به خانمی که آدرس پرسیده راهنمایی بدهد، مرد دور می‌شود... زن از داخل کیفش ماسک سفیدی می‌گیرد سمت آقا، مرد دستش را پس می‌زند و ماسک نمی‌بندد... زن به موبایلش جواب می‌دهد، مرد تکیه می‌دهد